

26 januari 1959

U 598/59 - C 46 - P1/PS9.

PA 9605717

GEHEIM

Land: Italië.

Onderwerp: De politieke crisis in Italië.

Referenties:

Datum van
waarneming: Medio januari 1959.

Bron: Betrouwbaar, met goede contacten in Italiaanse
politieke kringen.

Opmerkingen:

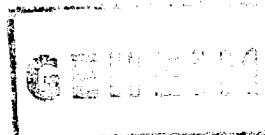
Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. L.J.M. BEEL
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

Italië

DE POLITIEKE CRISIS IN ITALIEDe positie van FANFANI

Het is niet overdreven te zeggen, dat FANFANI de laatste resten aan prestige en populariteit heeft verloren. Geen enkele Italiaanse politicus heeft in zulke mate en in zo'n korte tijd (n.l. sedert de verkiezingen van 25 mei en de formatie van zijn kabinet) zulke totale mislukkingen geleden. In de eerste plaats als minister-president van een regering, die door haar eigen aanhangers in de Kamer bij iedere geheime stemming (en behalve het vertrouwens-votum is alles geheim) in de steek wordt gelaten en zodoende tot totale machteloosheid is gedoemd en nog niets van haar reusachtige programma heeft kunnen verwezenlijken. Een mislukte premier en een mislukte regering.

Voorts heeft hij gefaald als minister van Buitenlandse Zaken: gezien de zonderlinge buitenlandse politiek van de laatste maanden. Het bezoek aan NASSER, dat elk ogenblik werd uitgesteld, kwam tenslotte op het meest ongunstige ogenblik. Juist terwijl FANFANI zijn officiële bezoek bracht, was GROTEWOHL in Cairo om over het openen van consulaten te praten, (waarop Bonn onmiddellijk liet weten, dat zulks het verbreken van de diplomatieke betrekkingen met zich zou meebrengen). FANFANI's anti- DE GAULLE-houding is door dit bezoek aan Egypte nog versterkt, terwijl Londen zijn (volkomen inopportuun en onnodig) bezoek aan Athene maar zeer matig vindt. FANFANI's linkse instelling - met president GRONCHI op de achtergrond als invloedrijke factor - heeft inderdaad de beschuldiging dat hij een "middenkoers" wenst te volgen, een soort neutralistische politiek (het oog gericht op NENNI), alle grond verschaft. Daaraan kunnen zijn herhaalde verzekeringen omtrent Italië's onwankelbare trouw

aan het "atlantismo" niet veel veranderen.

En tenslotte heeft FANFANI wellicht het ernstigst gefaald als partij-secretaris, de derde functie die hij tegelijkertijd bleef bekleden. De Democrazia Cristiana staat zonder meer voor een scheuring, hetgeen een ramp zou betekenen voor het land en een zeer reëel gevaar voor de toekomst.

De Democrazia Cristiana

Onmiddellijk na de Paus-keuze kwam de Italiaanse Bisschoppen-conferentie te Rome bijeen. Deze conferentie was lang tevoren vastgesteld, en had dus met de gewijzigde situatie ten Vaticane niets te maken. De resultaten evenwel werden er direct door beïnvloed, en wel om de volgende reden: de nieuwe Paus deelde aan de Italiaanse bisschoppen mede, dat zij verantwoordelijk waren voor gedrag, optreden en houding van de Italiaanse katholieken en niet de Heilige Stoel, die als zodanig de universele Kerk bestuurt, waarvan Italië tenslotte niet meer dan een klein deel is. Een tweede punt betreft de Katholieke Actie, waarmee de Conferentie zich diepgaand heeft bezig gehouden. Er heerst de grootste nieuwsgierigheid naar de besluiten die genomen zijn - maar het hardnekkige gerucht, dat GEDDA zou worden vervangen, is niet bewaarheid.

Er zijn dus twee zeer belangrijke hervormingen doorgevoerd door de nieuwe Paus:

- A. de Heilige Stoel distancieert zich van de politieke ontwikkeling binnen Italië en laat het bepalen van standpunten e.d. aan het nationaal Episcopaat over,
- B. het Episcopaat en niet langer de Paus persoonlijk geeft de Katholieke Actie richtlijnen, geheel in tegenstelling met de toestand onder Pius XII.

Nu is het opvallend, dat de Katholieke Actie sedert die Bisschoppen-conferentie een felle en hardnekkige strijd tegen de linkse elementen in de Democrazia Cristiana is begonnen en welhaast dagelijks evenzeer met de Popolo

(orgaan van de DC) als met de linkse pers polemiseert. Bovendien hebben enkelen van de meest gezaghebbende "notabili" van de partij openlijk verklaard, dat zij het niet met de linkse koers van dit kabinet eens zijn en dat zij de regeringsformule als zodanig afkeuren: PELLA, SCEIBA, TOGNO, ANDREOTTI (welke beide laatsten nota bene van dat kabinet deel uitmaken). Het orgaan van de katholieke actie - gesteund derhalve door het Episcopaat - verwijt FANFANI met evenzoveel woorden, dat hij zijn plechtige belofte van voor de verkiezingen ("nooit over te gaan tot de apertura a sinistra, de opening dus naar NENNI") heeft gebroken en dat hij niet alleen zijn gehele binnen- en buitenlandse politiek door NENNI laat beïnvloeden, maar dat hij in NENNI de enige en laatste mogelijkheid ziet om aan het bewind te blijven. (Hetgeen moeilijk kan worden ontkend).

De stroming van FANFANI zelf (Iniziativa) is van alleen-maar-links naar uiterst links afgezakt, terwijl de stroming van bovengenoemde "jongeren" (de "Base") volgens openlijk en nadrukkelijk toegeven van haar exponenten "nog linkser is dan de linkervleugel van de SARAGAT-socialisten" - dat is dus de vleugel van ZAGARI en MATTEOTTI!

Een "crash" lijkt niet meer te vermijden: FANFANI droeg voor zijn vertrek aan de fractie-voorzitter (GUI) op om althans binnen de beide Kamer-fracties besprekingen te voeren, die zouden moeten leiden tot een "ophefdering" (herstel van de eenheid). Deze besprekingen zijn mislukt, zodat nu zelfs de vice-partij-secretaris van de DC (RUMOR) openlijk heeft toegegeven, dat de partij zich in een crisistoestand bevindt.

Crisis

Zo is er nu een crisis gegrosid, die alle sectoren van het nationale leven omvat of minstens raakt. Niet alleen de grootste partij van het land, de DC, be-

vindt zich in een orisis, maar een man als DON STURZO spreekt rondweg van een "crisis van het systeem" en zet uiteen, dat de ontaarding van het parlement, het niet meer te corrigeren partijenstelsel en de kapitale vergissingen van de christen-democratische partijleiding de situatie welhaast uitzichtloos hebben gemaakt. En het is inderdaad bijna verbijsterend te moeten vaststellen, hoe alle voorspellingen en waarschuwingen en aanklachten van de 87-jarige priester-politicus zijn uitgekomen en bewaarheid. Vernieuwde verkiezingen zullen nauwelijks verbetering of verandering kunnen brengen.

Zo is dit jaar begonnen in buitengewoon moeilijke en dreigende omstandigheden voor de toekomst van de democratie in Italië een machteloos en onderling verdeeld kabinet (waar binnen sociaal-democraten ageren en intrigeren tegen katholieke collega's) - een zodanige verdeeldheid en conflictsfeer binnen de D.C., dat een scheuring beslist tot de mogelijkheden moet worden gerekend - een steeds scherper stellingnemen van de Katholieke Actie tegen de koers-FANFANI en de linkse elementen binnen de D.C. (welke stellingname klaarlijk wordt gedekt en gesteund door het Episcopaat) - een dreigende scheuring binnen de sociaal-democratische partij - een NENNI-congres met waarschijnlijk vérgaande gevolgen en wellicht ook al een scheuring, (die wel eens een versterking van de positie der communisten zou kunnen betekenen) - een nu nog latent, doch wel degelijk bestaand conflict tussen kabinet (uitvoerende macht) en parlement (wetgevende macht) inzake het rapport van de enquête-commissie, waarin het optreden van een sociaal-democratische kabinets-minister in ongehoorde termen wordt gelaakt (van die commissie maakten leden van alle partijen deel uit en de eind-tekst werd unaniem goedgekeurd) - een buitenlandse politiek, die links en rechts

en in het Westen en Oosten verbazing en verontrusting wekt.

En - zoals de Tempo schreef: "We hebben geen De GAULLE en de hemel beware ons voor een herhaling van het "ventennio" (zijnde de twintig jaren MUSSOLINI). Er is inderdaad niet één politicus, die het algemeen vertrouwen bezit en over voldoende gezag beschikt om met vaste hand op te treden en een einde te maken aan de ontmoedigende en demoraliserende en steeds groeiende chaos.

Het ziet er naar uit, dat Italië een uiterst critiek jaar tegemoet gaat.

Medio januari 1959.